અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.
DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

મેસર્સ જી.એમ.જી. એન્જિનિયરિંગ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

મેસર્સ ઈસ્સા ગ્રીન પાવર સોલ્યુશન અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૭૨/૨૦૧૫)

૧૫ મે, ૨૦૧૫

[ટી. એસ. ઠાકુર અને આર. ભાનુમતી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

વિલંબ – તેની માફી – એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટે ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ અનુક્રમે ૩૫૫ દિવસ અને ૩૮૨ દિવસના વિલંબને માફ કરવાની અરજીઓ સાથે દાખલ કરાયેલી અરજીઓ – અપીલકર્તાઓને સમગ્ર હુકમનામાની રકમ જમા કરાવવાની શરત લાદીને અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવી – હાઈકોર્ટે તે હુકમને બહાલ રાખ્યો – અપીલ પર, ઠેરવેલ કે: જ્યારે મુદ્દાઓ ગુણદોષ પર નક્કી કરવાના બાકી હોય ત્યારે કોર્ટે દાવાઓમાં સમગ્ર દાવાની રકમ જમા કરાવવાની અવાસ્તવિક અને બોજારૂપ શરત લાદવી જોઈતી ન હતી –

પુનરીક્ષણમાં, હાઇકોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈતું હતું કે પક્ષકારોની સુનાવણી હજુ બાકી હતી અને અપીલકર્તાઓને ગુણદોષ પર દાવાઓનો પ્રતિકાર કરવાની તક આપવી જોઈતી હતી – વિલંબના કારણો સંતોષકારક રીતે સમજાવવામાં આવ્યા હોવાથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો – એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરવામાં આવ્યો અને એકતરફી હુકમનામા રદ કરવામાં આવ્યા – દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૦૮ – ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩.

અપીલો મંજૂર કરતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧.૧ 'પર્યાપ્ત કારણ' પદપ્રયોગનું ઉદાર અર્થઘટન કરવું જોઇએ જેથી વાસ્તવિક ન્યાયને પ્રોત્સાહન મળે. જ્યારે અપીલકર્તાઓના ભાગે કોઈ બેદરકારી, નિષ્ક્રિયતા અથવા શુદ્ધબુદ્ધિનો અભાવ ન જણાય, ત્યારે વિલંબ માફ કરવો જ પડે. આ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ અન્ય કોઈપણ ન્યાયિક વિવેકાધિકારની જેમ જ સાવચેતી અને સાવધાની સાથે કરવાનો હોય છે. આ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કોઈપણ મનસ્વી, અસ્પષ્ટ અથવા કાલ્પનિક રીતે કરવાનો નથી. સાચી કસોટી એ જોવાની છે કે અરજદારે યોગ્ય ખંતપૂર્વક કામ કર્યું છે કે નહીં. [પેરા ૮] [૧૧૧૩-એફ-જી]

૧.૨ પ્રસ્તુત કેસમાં, જ્યારે કોર્ટે એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબને માફ કરવાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ

કર્યો હતો, ત્યારે કોર્ટે દાવાઓમાં જ્યારે મુદ્દાઓ હજુ ગુણદોષ પર નક્કી કરવાના બાકી હોય ત્યારે અનુક્રમે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની સમગ્ર દાવાની રકમ જમા કરાવવાની આવી અવાસ્તવિક અને બોજારૂપ શરત લાદવી જોઈતી ન હતી. પુનરીક્ષણ પર વિચાર કરતી વખતે, હાઈકોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈતું હતું કે પક્ષકારોની સુનાવણી હજુ બાકી છે અને અપીલકર્તાઓને ગુણદોષ પર દાવાઓનો પ્રતિકાર કરવાની તક આપવી જોઈતી હતી. જ્યારે એસ.એલ.પી. પ્રવેશ માટે આવી, ત્યારે આ કોર્ટે શરતી હુકમ પસાર કર્યો કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રૂપિયા ૫૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ જમા કરાવવાની શરતે, સામાવાળાઓને નોટિસ જારી કરવામાં આવશે. સદરહું હુકમના પાલનમાં, અપીલકર્તાઓએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રૂપિયા ૫૦,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવ્યા. અપીલકર્તાઓએ વિલંબના કારણો સંતોષકારક રીતે સમજાવ્યા હોવાથી અને અપીલકર્તાઓને દાવાનો પ્રતિકાર કરવાની તક પૂરી પાડવાના હેતુથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે અને એકતરફી હુકમનામા રદ કરવામાં આવે છે અને દાવાઓ મૂળ સ્થિતિમાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. [પેરા ૧૧ અને ૧૨] [૧૧૧૫-ઈ- એચ; ૧૧૧૬- એ, સી]

વી.કે. ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ.પી. ઈલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ, રામપુર, જબલપુર (૨૦૦૨) ૩ એસ.સી.સી. ૧૫૯; ટી ઓક્શન લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગ્રેસ હિલ ટી ઈન્ડસ્ટ્રી અને અન્ય ૨૦૦૬ (૬) સપ્લી. એસ.સી.આર. ૧૬૩ : (૨૦૦૬) ૧૨

એસ.સી.સી. ૧૦૪ : (૨૦૦૬) ૯ સ્કેલ ૨૨૩; વિજય કુમાર મદન અને અન્ય વિરુદ્ધ આર.એન. ગુપ્તા ટેકનિકલ એજ્યુકેશન સોસાયટી અને અન્ય, ૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.આર. ૨૧૭ : (૨૦૦૨) ૫ એસ.સી.સી. ૩૦ – નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

કેસ કાયદા સંદર્ભ

(૨૦૦૨) ૩ એસ.સી.સી. ૧૫૯	**સંદર્ભ આપેલ**	**પેરા ૬**
૨૦૦૬ (૬) સપ્લી. એસ.સી.આર. ૧૬૩	**સંદર્ભ આપેલ**	**પેરા ૯**
૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.આર. ૨૧૭	**સંદર્ભ આપેલ**	**પેરા ૧૦**

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ડિક્શન :

સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૭૨/૨૦૧૫

મદ્રાસ હાઇકોર્ટ, મદુરાઈ બેન્ચના સી.આર.પી. (એનપીડી) (એમડી) નં. ૪/૨૦૧૩ માં તા. ૧૬.૦૪.૨૦૧૩ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી

સાથે

સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૭૩/૨૦૧૫

અપીલકર્તાઓ વતી બ્રિજેન્દર ચાહર, ડી. કુમારન, સત્ય મિત્ર ગર્ગ.

સામાવાળાઓ વતી નલિની ચિદમ્બરમ, વી. બાલાજી, સી. કન્નન, શ્રીપથ, ડી. વેદા, રાકેશ કે. શર્મા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ આર. ભાનુમતી દ્વારા આપવામાં આવેલ

૧. પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

૨. આ અપીલો મદ્રાસ હાઇકોર્ટ, મદુરાઈ બેન્ચ દ્વારા સી.આર.પી. (એનપીડી) (એમડી) નં. ૪/૨૦૧૩ અને સી.આર.પી. (એનપીડી) (એમડી) નં. ૫/૨૦૧૩ માં અનુક્રમે પસાર કરાયેલા તા. ૧૬.૦૪.૨૦૧૩ ના સંયુક્ત હુકમમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેના દ્વારા પ્રિન્સિપલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, તંજાવુર દ્વારા પસાર કરાયેલા તા. ૦૪.૧૨.૨૦૧૨ ના હુકમને બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઓ.એસ. નં. ૩/૨૦૧૧ અને ઓ.એસ. નં. ૬/૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબને માફ કરવાની શરત તરીકે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવવાની શરતો લાદવામાં આવી હતી.

૩. અપીલકર્તાઓ અને સામાવાળાઓએ તા. ૦૧.૦૮.૨૦૦૮ ના રોજ વેચાણનું એક કરારનામું કર્યું હતું, જે હેઠળ સામાવાળાઓ અપીલકર્તાઓની મિલકત કે જે ફેક્ટરી પરિસર હતી તે રૂપિયા ૫,૦૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમે ખરીદવા

માટે સંમત થયા હતા અને સામાવાળાઓએ વેચાણ અવેજના ભાગરૂપે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- ચૂકવ્યા હતા. વેચાણ વ્યવહાર પૂર્ણ થઈ શક્યો નહીં. સામાવાળાઓએ તા. ૨૪.૧૧.૨૦૧૦ ના રોજ કાનૂની નોટિસ જારી કરીને અપીલકર્તાઓને કાં તો વેચાણ દસ્તાવેજ કરી આપવા અથવા એડવાન્સ પેટે આપેલી રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ વાર્ષિક ૧૨% ના દરે વ્યાજ સાથે પરત કરવા જણાવ્યું હતું. અપીલકર્તાઓને સદર નોટિસ મળી હતી અને તેમણે વ્યાજ વિના સદર રકમ પરત કરવાની ઓફર કરતો જવાબ મોકલ્યો હતો. સામાવાળાઓએ રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ વ્યાજ સાથે વસૂલ કરવા માટે ઓ.એસ. નં. ૩/૨૦૧૧ નો દાવો દાખલ કર્યો હતો. આ કેસ અલગ-અલગ તારીખોએ સમયાંતરે મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો. તા. ૧૬.૦૬.૨૦૧૧ ના રોજ, અપીલકર્તાઓ-પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ દાવામાં એકતરફી કાર્યવાહી કરવાનો હુકમ કરાયો હતો. સામાવાળાઓ-વાદીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓ તા. ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ ના રોજ નોંધ્યા પછી, સદર દાવો પ્રિન્સિપલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, તંજાવુર દ્વારા એકતરફી રીતે ડિક્રી કરવામાં આવ્યો હતો.

૪. સામાવાળાઓએ અન્ય એક દાવો ઓ.એસ. નં. ૬/૨૦૧૧ પણ રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ વસૂલ કરવા માટે દાખલ કર્યો હતો, જે તેમના દ્વારા અન્ય એક મિલકતની ખરીદી માટે અગાઉથી અપીલકર્તાઓને ચૂકવવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. સદર દાવો તા. ૧૬.૦૬.૨૦૧૧ ના રોજ એકતરફી રીતે ડિક્રી કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓએ ધ લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૫ હેઠળ

૩૮૨ દિવસના વિલંબને માફ કરવાની અરજી સાથે એકતરફી હુકમનામું રદ કરવા માટે આઈ.એ. નં. ૭૮/૨૦૧૨ દાખલ કરી હતી. સદર અરજી પ્રિન્સિપલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, તંજાવુર દ્વારા તા. ૦૪.૧૨.૨૦૧૨ ના હુકમથી રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ જમા કરાવવાની શરત લાદીને મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૫. અપીલકર્તાઓએ બંને દાવાઓમાં આઈ.એ. નં. ૭૭/૨૦૧૨ અને આઈ.એ. નં. ૭૮/૨૦૧૨ દાખલ કરીને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ અનુક્રમે ૩૫૫ દિવસ અને ૩૮૨ દિવસના વિલંબને માફ કરવાની અરજ કરી હતી. અપીલકર્તાઓએ રજૂઆત કરી હતી કે તેમને એકતરફી હુકમનામા વિશે તા. ૧૩.૦૭.૨૦૧૨ ના રોજ જ જાણ થઈ, જ્યારે તેમણે દાવાની મિલકતની જપ્તી અંગે દૈનિક સમાચાર પત્રમાં જાહેર નોટિસ જોઈ. પ્રિન્સિપલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, તંજાવુરે અલગ હુકમ તા. ૦૪.૧૨.૨૦૧૨ દ્વારા સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકતરફી હુકમનામું રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ ૩૫૫ દિવસ અને ૩૮૨ દિવસનો વિલંબ માફ કર્યો અને આઈ.એ. નં. ૭૭/૨૦૧૨ અને આઈ.એ. નં. ૭૮/૨૦૧૨ ની અરજીઓ મંજૂર કરી પરંતુ તે એ શરતને આધીન હતી કે અપીલકર્તાઓએ અનુક્રમે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- કોર્ટમાં તા. ૦૩.૦૧.૨૦૧૩ ના રોજ અથવા તે પહેલાં જમા કરાવવાના રહેશે, તેમ કરવામાં નિષ્ફળ જશે તો અરજીઓ આપોઆપ રદબાતલ ગણાશે. આ કડક શરતથી નારાજ થઈને અપીલકર્તાઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ

પુનરીક્ષણ અરજીઓ દાખલ કરી. હાઇકોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમ તા. ૧૬.૦૪.૨૦૧૩ દ્વારા એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજી દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબને માફ કરવાની પૂર્વશરત તરીકે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવવાની શરત લાદતા હુકમને બહાલ રાખ્યો અને તે રીતે પુનરીક્ષણ અરજીઓ ફગાવી દીધી જે આ અપીલોમાં પડકાર હેઠળ છે.

૬. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે એકતરફી હુકમનામા રદ કરવાની પૂર્વશરત તરીકે ઓ.એસ. નં. ૩/૨૦૧૧ માં સમગ્ર હુકમનામાની રકમ રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને ઓ.એસ. નં. ૬/૨૦૧૧ માં હુકમનામાની રકમ રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવવાનો નિર્દેશ બોજારૂપ અને અવાસ્તવિક છે અને વાદગ્રસ્ત હુકમને રદ કરવા અરજ કરી હતી. પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાઓ વતી વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી બ્રિજેન્દર ચાહરે આ કોર્ટના *વી.કે. ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ.પી. ઈલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ, રામપુર, જબલપુર,* (૨૦૦૨) ૩ એસ.સી.સી. ૧૫૯ ના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો.

૭. સામાવાળાઓ વતી વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ સુશ્રી નલિની ચિદમ્બરમે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી વિલંબની નીતિને કારણે ટ્રાયલ કોર્ટ આ શરત લાદવા માટે મજબૂર થઈ હતી, કારણ કે જ્યારે દાવાઓ સુનાવણી માટે રાખવામાં આવ્યા હતા ત્યારે અપીલકર્તાઓ ઘણી વખત ટ્રાયલ કોર્ટમાં સુનાવણી માટે જાણીજોઈને ગેરહાજર

રહ્યા હતા. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે તા. ૦૫.૦૭.૨૦૧૧ ના એકતરફી હુકમનામાની જાણ અપીલકર્તાઓને તાર (ટેલિગ્રામ) ની શ્રેણી (એનેક્ષર-આર૫/આર૧) દ્વારા કરવામાં આવી હોવા છતાં, અપીલકર્તાઓએ મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર એકતરફી હુકમનામું રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરી ન હતી અને એક વર્ષથી વધુ સમય સુધી રાહ જોઈ હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાઓ સિત્તેર વર્ષથી વધુ ઉંમરના છે અને તેમણે બેંકમાંથી રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ લોન તરીકે લીધી હતી અને વેચાણના કરારનામા હેઠળ સદર રકમ અપીલકર્તાઓને ચૂકવી હતી અને અપીલકર્તાઓ તે રકમ પર બેંકને વ્યાજ ચૂકવી રહ્યા છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાઓએ પોતાની મિલકત વેચી દીધી હોવા છતાં, તેમણે વેચાણ અવેજના ભાગરૂપે ચૂકવાયેલી રકમ પરત કરવાનું પસંદ કર્યું નથી અને જો દાવાઓ ડિક્રી થાય તો, અપીલકર્તાઓ પાસે હુકમનામાના અમલીકરણ માટે કોઈ અસ્કયામતો નથી અને બંને પક્ષોના અધિકારો સંતુલિત હોવા જોઈએ અને તેથી વાદગ્રસ્ત હુકમમાં બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપની કોઈ જરૂર નથી.

૮. આ બાબત સુસ્થાપિત છે કે 'પર્યાપ્ત કારણ' પદપ્રયોગનું ઉદાર અર્થઘટન કરવું જોઈએ જેથી વાસ્તવિક ન્યાયને પ્રોત્સાહન મળે. જ્યારે અપીલકર્તાઓના ભાગે કોઈ બેદરકારી, નિષ્ક્રિયતા અથવા શુદ્ધબુદ્ધિનો અભાવ ન જણાય, ત્યારે વિલંબ માફ કરવો જ પડે. આ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ અન્ય

કોઈપણ ન્યાયિક વિવેકાધિકારની જેમ જ સાવચેતી અને સાવધાની સાથે કરવાનો હોય છે. આ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કોઈપણ મનસ્વી, અસ્પષ્ટ અથવા કાલ્પનિક રીતે કરવાનો નથી. સાચી કસોટી એ જોવાની છે કે અરજદારે યોગ્ય ખંતપૂર્વક કામ કર્યું છે કે નહીં.

૯. એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા અથવા એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજી દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબને માફ કરવા માટેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરતી વખતે, કોર્ટ પ્રતિવાદીઓને હુકમનામાની રકમનો એક ભાગ અથવા ખર્ચ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવા સક્ષમ છે. *ટી ઓક્શન લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગ્રેસ હિલ ટી ઈન્ડસ્ટ્રી અને અન્ય,* **(૨૦૦૬) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧૦૪ : (૨૦૦૬) ૯ સ્કેલ ૨૨૩** માં, આ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠેરવેલ કે:

> **"૧૫. ..... એકતરફી હુકમનામું રદ કરવાનો હુકમ પસાર કરતી કોર્ટને માત્ર એ આધારે જ નહીં કે પ્રતિવાદી જે તારીખે હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું તે તારીખે પણ પોતાની ગેરહાજરી માટે પર્યાપ્ત કારણ સાબિત કરવા સક્ષમ હતો, પરંતુ અન્ય સંલગ્ન તથ્યો અને સંજોગોના આધારે પણ વિવેકાધિકારની હકુમત વહેંચવામાં આવી છે. તે પ્રતિવાદી પર શરતો લાદવી જોઈએ કે કેમ તે પ્રશ્ન પર પણ વિચાર કરી શકે છે. કોર્ટ, નિર્વિવાદપણે, પ્રતિવાદીઓ પર શરતો લાદવાની તેની સત્તાથી વંચિત થતી નથી. જો કે, એ સ્પષ્ટ છે કે આવી શરતો અવાસ્તવિક અથવા અતિશય કઠોર ન હોવી જોઈએ. એકવાર અવાસ્તવિક અથવા કઠોર શરતો**

લાદવામાં આવે, તો અપીલ કોર્ટ પાસે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની સત્તા હશે ....."

૧૦. વિજય કુમાર મદન અને અન્ય વિરુદ્ધ આર.એન. ગુપ્તા ટેકનિકલ એજ્યુકેશન સોસાયટી અને અન્ય, (૨૦૦૨) ૫ એસ.સી.સી. ૩૦ માં, આ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠેરવેલ કે:

"૮. ખર્ચનું મૂલ્યાંકન એ રીતે થવું જોઈએ જે વાદીને સમયના નુકસાન અને કાર્યવાહીને અગાઉના તબક્કે પાછી લઈ જવાને કારણે થયેલી અસુવિધા માટે વાજબી વળતર આપે. કોર્ટ જે શરતોનો નિર્દેશ આપી શકે છે તે રૂલ ૭ હેઠળના હુકમ અનુસાર લેવાની જરૂરી કાર્યવાહીના સમય અથવા પદ્ધતિની કાળજી રાખી શકે છે. ..... કોર્ટ પ્રતિવાદી-અરજદાર પર એવી શરતો લાદવા માટે પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં જે દાવામાં સામેલ વિવાદનો પૂર્વ-નિર્ણય કરવાની અસર ધરાવતી હોય અને વાસ્તવમાં દાવાને ડિક્રી કરી દેતી હોય ભલે એકતરફી હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા પક્ષકારો પર એવી શરતો લાદી શકે નહીં જે અતિશય બોજારૂપ હોય ..... ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમમાં તે શરત હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હોવાથી, અમે હાઈકોર્ટના હુકમને અમુક ફેરફારો સાથે બહાલ રાખવા તરફ વળેલા છીએ. અમારા મતે હાઈકોર્ટ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેના હુકમમાં લાદવામાં આવેલી શરતને રદ કરવામાં ન્યાયી હતી જે અતિશય બોજારૂપ, અસ્પષ્ટ, અનિશ્ચિત અને સ્પષ્ટતાના અભાવથી

પીડાતી હતી. હાઇકોર્ટનો હુકમ એકતરફી કાર્યવાહી રદ કરવા અને દાવાની ઝડપી સુનાવણી કરવાનો નિર્દેશ આપવાની હદ સુધી બહાલ રાખવો જ પડે કારણ કે તે ન્યાયના હેતુઓ પૂરા કરે છે ....."

આ જ અભિપ્રાય વી.કે. ઈન્ડસ્ટ્રીઝના કેસમાં (ઉપર મુજબ) પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૧. પ્રસ્તુત કેસમાં, જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટે એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબને માફ કરવાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કર્યો છે, અમારા મતે, જ્યારે મુદ્દાઓ હજુ ગુણદોષ પર નક્કી કરવાના બાકી હોય ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટે દાવાઓમાં અનુક્રમે રૂપિયા ૧,૫૦,૦૦,૦૦૦/- અને રૂપિયા ૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની સમગ્ર દાવાની રકમ જમા કરાવવાની આવી અવાસ્તવિક અને બોજારૂપ શરત લાદવી જોઈતી ન હતી. પુનરીક્ષણ પર વિચાર કરતી વખતે, હાઇકોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈતું હતું કે પક્ષકારોની સુનાવણી હજુ બાકી છે અને અપીલકર્તાઓને ગુણદોષ પર દાવાઓનો પ્રતિકાર કરવાની તક આપવી જોઈતી હતી. જ્યારે એસ.એલ.પી. તા. ૦૧.૦૮.૨૦૧૩ ના રોજ પ્રવેશ માટે આવી, ત્યારે આ કોર્ટે શરતી હુકમ પસાર કર્યો કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રૂપિયા ૫૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ જમા કરાવવાની શરતે, સામાવાળાઓને નોટિસ જારી કરવામાં આવશે. તા. ૦૧.૦૮.૨૦૧૩ ના હુકમના પાલનમાં, અપીલકર્તાઓએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રૂપિયા ૫૦,૦૦,૦૦૦/- જમા કરાવ્યા છે. અપીલકર્તાઓએ વિલંબના કારણો સંતોષકારક રીતે સમજાવ્યા હોવાથી અને અપીલકર્તાઓને

દાવાનો પ્રતિકાર કરવાની તક પૂરી પાડવાના હેતુથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવા પાત્ર છે.

૧૨. હાઇકોર્ટ દ્વારા સી.આર.પી. (એનપીડી) (એમડી) નં. ૪/૨૦૧૩ અને સી.આર.પી. (એનપીડી) (એમડી) નં. ૫/૨૦૧૩ માં પસાર કરાયેલો તા. ૧૬.૦૪.૨૦૧૩ નો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે અને આ અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે. એકતરફી હુકમનામા રદ કરવા માટેની અરજીઓ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે અને ઓ.એસ. નં. ૩/૨૦૧૧ અને ઓ.એસ. નં. ૬/૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા એકતરફી હુકમનામા રદ કરવામાં આવે છે તથા દાવાઓ મૂળ ફાઇલ પર પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓ જો અગાઉ દાખલ ન કર્યા હોય તો, છ અઠવાડિયાના સમયગાળાની અંદર પોતાના લેખિત જવાબો દાખલ કરશે. દાવાઓ વર્ષ ૨૦૧૧ ના હોવાથી અને સામાવાળાઓ વરિષ્ઠ નાગરિકો હોવાનું જણાવાયું હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટને વહેલી તકે દાવાઓ હાથ પર લેવા અને દાવાઓનો ઝડપથી નિકાલ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અમે આ બાબતના ગુણદોષ પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી. અપીલકર્તાઓ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જમા કરાયેલી રૂપિયા ૫૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં રોકાણ કરવામાં આવશે જેથી સંચિત વ્યાજ કોઈપણ પક્ષના લાભ માટે મળી શકે. કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં, અમે ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરતા નથી.

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.